

Տարեկան 10 ռ., վեց ամիսը՝ 6 ռուբլի, երեք ամիսը՝ 3 ռ. 50 կ., ամիսը՝ 1 ռ., հասցով 5 կ.:
Բաժանորդ են գրվում Թիֆլիսում միմիայն խմբագրությանը:

Խմբագրության հասցեն՝ Тифлис, Редакция „Норъ-Даръ“
կամ Tiflis, Rédaction „Nor-Dar“

Խմբագրությունը բաց է ամեն օր (բացի առաջ օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը: Ցայտարարությունները ընդունվում են ամեն յոթշաբթի: Ցայտարարությունները բառին 2 կ., բնական մեծությամբ կրկնապատկել:

ԲՈՎԱՆԴԱՅԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

Առաջնորդող. — Դիտարու-
թյանը:

«Գեղընական դպրոցը» Առաջատակա-
նում:

Քրոնիկոն. — Լուրեր:

Մեզ գրում են — Մոսկովայից: Ըս-
տալիս: Բալասանուց:

Թղթակցութիւնն է. — Լու-
գանակից: Նոր-Նախիջևանից. Նամակ
Պարսկաստանից. Թեհրան:

Քաղաքական. — Հին Սեբրիա:
Հարաւային Աֆրիկա:

Հեռագրական լուրեր:

Քաղաքական. — Բուխարայի
անցեալից և ներկայից:

Ցայտարարութիւնն է:

Թիֆլիս 24 ապրիլի 1902 թ.
ԴԻՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Բախարայի, արգիւնագործու-
թեան և առհասարակ մարդկա-
յին գործունէութեան ամեն ճիւ-
ղերում, ինչպէս և, աւելացնելով,
ժողովրդի նահապետական կեան-
քում կամ կոլտուրական սկզբ-
նական աստիճաններում մեծ և
վճռական նշանակութիւն է ու-
նեցել անհատական գործունէու-
թիւնը:

Բայց, կեանքը բարդուելով և ժո-
ղովրդի պահանջներն ու այդ պա-
հանջները գոհացնելու միջոցները
բազմապատկուելով, անհատական
ոյժը, գործունէութիւնը չին ա-
պահովացնում ոչ մի գործի յա-

րատուութիւնը և հաստատու-
թիւնը:

Աւելի բարձր կոլտուրայի դի-
մելով՝ բոլոր եւրոպական հասա-
րակութիւնները եկան ընտանա-
րար այն գիտակցութեան, որ
ամեն մի գործ հաստատուելու և
այդ գործն օգտաւէտ կացուցա-
նելու ու կանգուն պահելու հա-
մար անհրաժեշտ է ոյժերի միու-
թիւն և աշխատանքի բաժան-
մունք. և երոպացիք լաւ ըմբռնե-
ցին, որ անհատը, որքան էլ որ
ոյժեղ լինի թէ մտքով, թէ հո-
գով, ֆիզիքապէս և նիւթապէս,
— այնուամենայնիւ չի կարող ա-
մեն աշխատանք յանձն առնել
և ի կատար ածել ցանկալի չա-
փով և երկար ժամանակ, քանի որ
նա՝ անհատը չի կարող, իւր բոլոր
ոյժերը վատնելով, գործն այն
բարձրութեան և ապահով գորու-
թեան հասցնել, ինչպէս այդ կա-
րելի է անել միացած, հաւաքական
ոյժով:

Այդ ըմբռնումից առաջ պիտի
զար և եկաւ ընկերութեամբ գոր-
ծելու, հետագայը և ընկերութիւն
կազմելու անհրաժեշտութիւնը:

Եւ մենք տեսնում ենք, որ բո-
լոր քաղաքակիրթ ազգերի մէջ
բոլոր ձեռնարկութիւններն ընկե-
րութիւնների ձեռքով են հիմնուել
և առաջ տանուել:

Ո՛րտեղից կունենային Ամերի-
կան, Եւրոպան այն երկաթուղու-

ղիւնը, շոգու, երկաթուղանու-
թեան այնքան օգտաւէտ գործա-
ղութիւնը, եթէ ընկերութիւններ
կազմելու զազափարը հասունա-
ցած և գործադրուած չլինէր:

Մեր երկրում էլ զգացին ըն-
կերութեամբ գործելու կարևո-
րութիւնը, և ահա տեսնում ենք
մենք, որ առեւտրական նաւթա-
ղիւնարեքական ընկերութիւններ
են կազմուել. մեր բոլոր բանկե-
րն ընկերութիւններ են: Կար-
գին հիմնուած և կարգին վարուած
ընկերութիւններն — անտարակա
ամեն մի գործի ապահովութեան
և յաջողութեան գրաւական են:

Վերջերս մեզանում սկսել են և
մամուլի վերաբերութեամբ ըն-
կերութիւններ կազմել. եթէ մա-
մուլը բաղ թափելով ազգերի հա-
մար պահանջ է, անշուշտ նրա
գոյութիւնը և բարգաւաճումը
կարող է ապահովել մի ընկերու-
թիւն, միացեալ ոյժերի գործու-
նէութիւնը:

Մասնաւորելով մեր խօսքը և
ի նկատի առնելով հայոց մա-
մուլի արդի դրութիւնը և ըն-
թեցնող հասարակութեան վե-
րաբերումը հայոց լեզուին և
հայոց մամուլին, — պէտք է տեսնել,
որ առանց աշխատանքի բաժան-
մունքի, առանց ոյժերի միութեան,
այլապէս՝ առանց ընկերութեան
հայոց մամուլը չի կարող իւր
գոյութիւնն ապահոված համա-

րել և, որ կարեւորն է, չի կարող
յառաջադիմել:

Ներկայումս գտնուած իւր
դրութեան մէջ լինելով՝ մեր
մամուլը ոչ թէ ոյժեր կարող
է առաջ բերել, առաջադիմել,
այլ ոյժեր կլանել, ոչնչաց-
նել և ոչնչանալ:

Անցան անգաւառի այն նա-
հապետական ժամանակները, երբ
բոլոր աշխատանքը ձրի էր, և
մարդիկ իրենց ժամանակը, ի-
րենց երիտասարդ օրերը և, ա-
մենից աւելին, իրենց պատիւը
գոհուէին և գոհացին հայոց մա-
մուլին: Եւ ժամանակներն անցան,
էլ այդպիսի մարդիկ չեն ծնուել:
Գրանք անհետանում են:

Եթէ կայ նիւթական ապահովու-
թիւն, եթէ կայ ընկերութիւն,
աշխատանքի բաժանմունք և
վարձատրութիւն, — գործը կը-
ծաղկի և փառաւոր պտուղներ
կըտայ:

Այլապէս՝ անհատական ոյժից
սպասել և միայն դրան ապաւի-
նել — դրա ժամանակներն էլ ան-
ցան:

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԸ ԱՏՐԱՅԱԿԱՆՈՒՄ

Գեղընական դպրոցի հարցը նոր չէ:
Առաջատակային իւրաքանչիւր առաջնորդ
առաւել կամ նուազ չափով բռնուած է
էդի այդ մշտնադաւան դպրոցի հիմնա-
րկութեան խնդրով, բայց մինչև օրս
խօսքից գործի անցնող չէ եղել:

Իւր ցանկութեան, ստիպուած էր մինչև
վերջին ծայր Ռուսիայի հետ պատերազմը
չարունակել, որով և փութացրեց Բու-
խարայի բաղդի վճիռը: Գործերի այդ-
պիսի դրութիւնն ստիպում է առանձին
աւելի վճռական քայլեր անել: Նոյն
1866 թուին ռուսներն առնում են Ռու-
սիայի վերին և Զիլսկը: 1868 թ. մայիսի
14 ին, Զարաշաքի ամբարի, 2 փոխա-
թա լեռան բարձունքների վրայ, Բուխա-
րայի 40,000 զօրքերը սաստիկ պարտու-
թիւն կրելով փախչում են, որից յետոյ
գեներալ Կառլ Կրապին անձնատուր է
լինում Միջին Ասիայի հաշակաւոր Սա-
մարանդ քաղաքը: Առաջութիւնն ա-
սում է, որ Ալեքսանդր Մակեդոնացին է
եղել Սամարանդի առաջին առնողը,
իսկ Ալեքսանդր Բ.-ին վերջինից վեր-
ջին անգամ տրեղ նոյն քաղաքին: Յու-
նիսի 2-ին առնում են առնում են Բա-
տալիսի գետի զօրքերը, իսկ գրանցի
յետոյ էմիրը վերջնական հաւումն է
կրում Զիլսկի վրայի մօտ (Սուրբ-աղբիւր),
որով և ստիպուած է լինում ռուսներին
հաշտութիւն լսելու: 1868 թուին յունիսի
23-ի գաղափարութեամբ Բուխարան Ռու-
սիային վերջնականապէս գրչում է Սա-
մարանդի, Բատալիսի քաղաքի, Բէնջե-
քէնդի և Ուրլաի բնակչութիւնները: Բա-
ցի գրանցի պարտաւորում է ուսում վա-
ճառականներին թողարկել ազատ շը-
ջանաւորութիւններ կատարելու Բուխա-
րայում, պաշտպանել նրանց անձնական
կայրի ապահովութիւնը, թողարկել վա-
ճառականական գործակալութիւններ շրմ-
նելու և այլն: Այսպիսով ոյժն գաղա-
փար էր:

Այդ հարցը նորից վերակենդանում
է ներկայ թեմակալի օրով. ոչ միայն
վերակենդանում, այլ և մասամբ խօս-
քից գործի է անցնում — գնում է ապա-
գայ դպրոցի համար Լիւաւայի և Դա-
ւայի մէջ տեղում գտնուած (աւե-
լի Դաւային մօտ՝ քան, Լիւաւային) Յ.
Միլլը-Սարգսեանի երկարկանի նորա-
կառոյց շէնքը 20,000 ռուբլով (հասկանա-
նալի է ապահով), որը դեռ դպրոց լի-
նելու համար պակասութիւններ չառ-
ունի, ընտրուած է մի յանձնաժողով
Թաւրիզում հանգանակութիւն անելու
յօգուտ ապագայ դպրոցի, և վերջապէս
ամսիս 8-ին, կիրակի օրը, պատարագից
յետոյ «Սրբաւան» դպրոցի թատերասը-
բանում կատարուած է հոգաբարձական
ընտրութիւն «Կեդրոնական» դպրոցի հա-
մար, բաղկացած ութ հոգուց և չորս
թեմականից, որոնց կէսը պէտք է ըն-
տրուի լիւաւացիներից և կէսը դալայի-
ներից: Ընտրուելիս պ. պ. Զ. Նազար-
բէկեանց 79 ձայնով, Զ. Բուրգաեան 63,
Բորչկ Սուլեյման 61, Մ. Նազարբէկեան
46, Յ. Միլլը-Սարգսեան 72, Բ. Մե-
լիլը-Սարգսեան 74, Թ. Աֆանդիեան
65, Բ. Փաշայեան 44. Իսկ թեմականու-
ններն են պ. պ. Մ. Մամեան, Ար. Տէր-
Դիմիտրիեան, Ս. Մուրադեան և Փա-
նուկեան:

Ինչ ենք հասկանում «Կեդրոնական»
դպրոց, աւելով, — այդ մասին օրոշ ծրա-
գիւր չկայ, բայց հաւանաբէն միջնակարգ
դպրոցների ծրագրով արհեստագիտական
ճիւղով: «Կեդրոնական» աւելով պէտք է
այնպիսի դպրոց հասկանանք, որի մէջ
շրջակայքից եկած պատանիներ շարու-
նակին իրենց ուսումը: Թաւրիզի համար
վերջնական չի կարող կոչուել: Բայց
հարց է, գաւառներում կան դպրոցներ,
թէկուր միջոցաւ, որից դուրս ե-
կածները կարողանան մասնիկ ապա-

գրութեամբ Բուխարան վերջնականապէս
զրկուց իւր անկախութիւնից, որով և
Ռուսիայից կախում ունեցող մի աւա-
տական խանութիւն դարձաւ:

Սակայն Բուխարան իւր անկախութիւ-
նը կորցնելով չի նշանակում թէ իւր
բարօրութիւնն էլ կորցրել: Մեր յօ-
դուածների շարունակութեան ընթաց-
քում շատ աւելին կունենանք բացա-
րելու և փաստելով ապացուցանելու, որ
Ռուսիայից Բուխարան բարեկեց է ստա-
ցել և շարունակ ստանում է:

Այժմ թողնենք անցեալը և մտնենք
Բուխարան, անոր ներկայի հետ ծանօ-
թանալու, թէ և անցեալի մասին՝ առիթը
եղած միջոցն դարձեալ խօսելու ենք
մեր ընթերցողների հետ:

IV

Ինչեւի՞թե՞նք երկաթուղու վազոնից՝ երե-
քով միասին ուղղուելիք դէպի Հին
Բուխարա, Կայարանի պատֆորմը և
շրջակայքը լի էր բուխարացիներով, ո-
րոնք հետաքրքրութեամբ դիտում էին
չոգեմեքենան և զանազան բացակաշու-
թիւններով իրենց հիացնէին ինչպէս:
Դրանցից շատերը մասնաւոր երեկաններ,
նոր էին տեսնում շոգեմեքենան, որով-
հետև ընդամենը չորս օր էր, որ երկա-
թուղու կանոնաւոր երթևեկութիւնն ըս-
կուել էր:

Երկաթուղու կայարանը բոլորովին նոր
և գեղեցիկ շէնքութիւն է: Մեր այցելու-
թեան ժամանակ դեռ բոլորովին չկար:
Հիմայ կայ բոլորովին, բայց առանց ողնից
խմչիւնների: Սակայն օրքան մենք ճիշտ
իմացնէր, ծածուկ ծախում են ողնի

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԲՈՒՄԱՐԱՆԻ ԵՆՏԵՆՈՒՄ ԵՆ ՆԵՐԿԱՅԻՆՈՒՄ

(ճանապարհորդական ապագութիւններ և դե-
տաքութիւններ)

III *

Ռուսիայի առաջին յարաբերութիւննե-
րը Բուխարայի հետ տեղի են ունեցել,
նախ քան մօղոյների պատմական սու-
պաբեզ գալը, վաճառականների միջնոր-
դութեամբ: Սուլայն գրական սեղանու-
թիւնը, որ մեզ թողել է պատմութիւ-
նը, վերաբերում է Ալեքսէյ Միխայիլի
վիշ թագաւորին, որը 1675 թ. Բուխա-
րայի էմիրի մօտ մի պատգամաւորու-
թիւն է ուղարկուել: Գետրու Մեծը շատ
էր ցանկանում Միջին Ասիայի հետ յա-
րաբերութիւն ստեղծել: Այդ դիտումով
էլ 1719 թ. գեւապան է ուղարկում Բու-
խարա, իմանալու համար թէ արդեօք
կարելի է օգտուել Ամու Դարիա գետից
վաճառականական նպատակով: Յայտնի
է, որ դեռ մեզանից երկու դար առաջ
Գետրու Մեծը ծրագրում էր արշաւելու
Հնդկաստանի վրայ: Մենք կարծում ենք,
որ նա բայց վաճառականութեան զար-
գացումը ցանկացել է ճանաչել Միջին
Ասիան, նրա ժողովրդների պատերազ-
մական ձիւքը, արամաւորութիւնը դէպի
Ռուսիան և այլն: Այդ բոլորը կարեւոր
էին Գետրու Մեծին իւր ծրագրած ար-
շաւանքն իրագործելու համար, մասնա-

ւանդ որ իւր զօրքերը, Աղանստանի,
Եւրասի և Հնդկաստանի վրայ յարձա-
կուելու համար՝ անպայման պիտի Բու-
խարայի հողերով անցնէին: Հէնց նոյն
ծրագրին իրագործելու համար Գետրու
Մեծը մի փորձական թուղակի գումար
է ուղարկում Խիւան գրաւելու համար:
Սակայն այդ գումարը չի պահպանութեան
և հարցադրութեան դժուարութեան
պատճառով ամբողջովին ոչնչանում է
Խիւայի աւաղոտ անապատներում, որով
և Գետրու Մեծն իւր մեծ ծրագրերից
մէկն էլ իւր հետ գերեզման է իջնցնում:
Սակայն ինչ որ իրագործել չկարողացաւ
Գետրու Մեծը (օրովհետև մեծ ծրա-
գիւնները ժամանակից շուտ իրագործուել
չեն կարող), 150 տարի անցնելուց յե-
տոյ մասամբ միայն ի կատար ածեց
Ալեքսանդր Բ.-ը:

1774 թ. ի փետրուարին Եմբրմովը,
Միջին Ասիայում ճանապարհորդելիս,
գերի է ընկնում զրգոյների ձեռքը. գե-
րութիւնից ազատուելուց յետոյ նա գիտ-
նական կարեւոր անցնելութիւններ է հա-
ղորդում:

Ներկայ Մանգիտ ցեղի կառավարու-
թեան հաստատուելով, Ռուսիայի պաշ-
տօնական յարաբերութիւններն աւելի
յաճախակի են դառնում: 1834 թ. արեւ-
ելազէտ Դեմեդովը Օրէնբուրգից դէպի
Բուխարա և ընդհանրապէս մի գիտնա-
կան ճանապարհորդութիւն է կատարում:
1835 թ. Բուխարա է ուղարկուել քա-
ղաքական գործակալ Վիտկին, որս
գերիներին ազատելու համար:

Այնուհետև շարունակ Ռուսիայից թէ

գայ միջնակարգ դպրոցը, հայաշատ Սյամա տարի իւր քանի մաս գրիւորով և 15,000-ի չափ հայ բնակչութեամբ ունի միայն երկու ծխական դպրոց, այն էլ, ով գիտէ, ինչ տեսակ, մէկը Փայաջու- կում, միւսը հայկականում: Ղարաբաղը իւր նոյնչափ գրիւորով և 10,000-ի մօտ հայերով կարծես մի դպրոց միայն ունի: Ուրմի իւր ընդհանրով 5000-ի չափ հայ ունի և երկու միջնակարգ դպրոց: Գաւառները խառնաբաշտ են տգիտու- թեան մէջ. 30,000 հայ ժողովուրդը մի- միայն մի երկու ծխական դպրոց ունի, այն էլ խախուտ հիմքերի վրայ դրուած. այսօր կայ, վաղը կարող է չլինել, ինչ- պէս շատ անգամ է եղել. հասկանալի է թէ տարեկան 150—200 բուրձի առճի- կով ինչ տեսակ ուսուցիչներ կարող են վարձուիլ:

Թաւրիզում ապրում են 4000-ի մօտ հայ և ունին երկու միջնակարգ և տը- դայոց և երկու էլ Գաւառներն օր- դպրոց, երկուսը Լիւաւա, երկուսը Ղաւա. դեռ չեն աւելում մանկապարտէզները, օր- կարօձնի արհեստները: Միթէ չի կարելի այդ դպրոցներին մէկն ու մէկի դասարանները տարէ ցտարի աւելացնել, հարկաւոր եղած փոփոխութիւնները մտցնել և այսպիսով ծախսերը կրճատել, փոխանակ աւելացնել, կամ թէ «Արա- մեան» տղայոց դպրոցը, որ այնքան էլ նախնական չէր չունի, տեղափոխել ամբողջապէս նոր շէնքերի վրայ, կամ թէ ուղղակի նորոգել «Արամեան» դպրոցը մանկավարժական ներկայ պահանջների համաձայն և շարունակել ըստ առաջ- նոյն: Դպրոցը բարձրացողը չէր ընդ չէ, այլ ուսուցիչները: Ո՞րն է լաւը, որն է անհրաժեշտը. գաւառները վրայ ուշա- դրուիլն դարձնել թէ Թաւրիզ քաղա- քի, որն առանց այն էլ ունի իւր կըր- թական հաստատութիւնները: Այն փո- ղով, որ պիտի ծախսուի «Գեղարդական» դպրոցի վրայ, հրաշքեր կարելի է ա- նել գաւառներում, կարելի է, եթէ ոչ ամեն մի, գոնէ իւրաքանչիւր երկու-եքեր գիւղում մը միջնակարգ և իւրաքանչիւր տարւոյ կամ, նայած յարմարութեան, որո- չեալ թուով գրիւորով «Գեղարդական» երկրպագան կամ երեք-գասան դպրոց- ներ ունենալ, որ ցանկացողները միւս- սեն դպրոցն աւարտելուց յետոյ շարու- նակին կեդրոնականում: Իսկ գործն այսպէս կազմակերպելուց յետոյ միայն

կարելի է մտածել կեդրոնական միջնա- կարգ դպրոցի մասին, որովհետեւ հոգն արդէն պատրաստ կը լինի. գաւառական «Գեղարդական» դպրոցներն աւարտելուց յետոյ պատանիները կարող են մտնել Թաւրիզի «Գեղարդական» միջնակարգ դպրոցը և իրենց ուսումն աւարտելուց յետոյ գնալ հայրենիք ուսուցչութեան պաշտօնով:

Մեր կարծիքով, այս տեսակ գործու- նելութեամբ միայն կարող ենք հարկաւոր և զգալի օգուտ տալ Շարապադականի հայ ժողովուրդին:

Մենք դէմ չենք «Գեղարդական» դըպ- րոցի հիմնադրութեան. ընդհակառակը, ցանկալի կը լինէր, որ ոչ միայն Թաւրի- զում, այլ և իւրաքանչիւր գիւղում այդ- պիսի մի դպրոց ունենայինք. բայց հը- նարումը է այդ, որ համար պատրաս- տի հող կայ, ժողովուրդը կարող է նիւթական հողով առանց ինքը մեծ- զըկանքների երթարկելու և թէ յա- րատե կարող են լինել այդ տեսակ դպրոցները: Թաւրիզում հիմնուելիք դպրոցը նիւթական արհեստի գործու- թիւն է պահանջում, որ միանգամայն անկարելի է թաւրիզիցիներ համար առանց գրեցիկների աջակցութեան:

Բայց մենք էլի ենք չեչտուի, որ գա- ւառները գործի են կրթական տարա- կան հաստատութիւնները. պէտք է ոյժ տալ նրանց գոնէ մինչև մի տասը տարի և ապա ձեռնամուխ լինել կեդրո- նականին: Ի հարկէ, եթէ լինէր մի այնպիսի դրամապետ, որի սովորով թէ գաւառներում դպրոցներ բացուէին և թէ Թաւրիզի «Գեղարդական» դըպ- րոցը, ով հակառակ կըլինէր այդ տեսակ ձեռնարկութեան. բայց ներկայումս ոչ մի դրամապետ և եկամտի աղբիւր չունի. հայր սուրբի յոյսն ապագայ խո- շոր նուիրատուութիւններն են, որ պէտք է լինին, և կամաւոր սուրբները:

Ամփոփում ենք մեր ասածների հիմ- նաւոր կէտերը:

1) Կեդրոնական դպրոց հիմնել վա- րժապէս և Արարիկականի համար. այդ մասին վաղօրոք պէտք է պատրաստու- թիւն տեսնել և ապա ձեռնամուխ լինել գործին:

2) 30,000 հայ բնակչութիւն ունեցող գաւառները համարենք գործի են տար- րական կրթական հաստատութիւնները: այն եռանկը, որ պիտի գործ դրուի անցողիկ նշանակութիւնը գրաւում:

Սարկիսըն էլ ունին իրենց ազգային երգը, եթէ կարելի է այդպէս ասել, որը «Լաթիբալայ» է կոչուում. Այդ երգի թարգ- մանութիւնը տալ ընթերցողներին մենք չենք կարող անբարոյական բովանդա- կութիւն ունենալու պատճառով: Միայն այսքանս կասենք, որ այդ երգը ձեռնած է գեղեցիկ «բիշաններ»: Այսպէս են կոչուում այն գեղեցիկ տղայ երեխաները և պատանիները, որոնք «չայնանելու» իրը թէ սպասուողի դեր են կատարում, բայց նրանց իսկական պաշտօնն է գո- հացումն տալ վաւառն տարիներ յետոյ կըրթին: Այդ հրգն ամբողջ Թաւրիզ- տեսում և Բուխարայում տարածուած է: Դրանով են սարկիսըն արտայայտում ի- րենց սէրը, զրանով էլ կարելի է չափել սարկիսը բարոյականը:

Ամեն մի ունեւոր սարկիսըն իւր գե- ղեցիկ «բիշան», որին անբաժան իւր հետ ամեն տեղ ման է ածում:

Բուխարայում թէ և հասարակաց տներ չկան, բայց գաղտնի անբարոյականու- թիւնը և արտաքինութիւնը սարսափելի տարածուած են: Մանաւանդ վերջինս ախ- տը ծայրայեղութեան է հասնել: Այդ ախ- տով վարակուած են վերջին հասարակ- քաղաքացուց սկսած մինչև բարձրաս- տիճան պալատականները:

«Կեդրոնականի» համար, թափել գաւառ- ների վրայ:

3) Թաւրիզի երկու դպրոցներին մէկն ու մէկը բարձրացնել հետզհետէ՝ հար- կաւոր փոփոխութիւնների երթարկելով ծրագրին ապագայ կեդրոնական դպրոցի համար:

4) Մշտական եկամտի աղբիւր որոնել ապագայ կեդրոնականի համար և ոչ թէ յոյս դնել պատահական նւիրատու- թեան և տուրքերի վրայ:

Մենք գոյց է կրկին դառնանք այդ խնդրին:

Սեւայր

Թաւրիզ, 10 ապրիլի

ԳՐԱՆԻԿՈՆ

Երեքշաբթի, ապրիլի 23-ին, Նորին Մեծութիւն Թաւրիզի Կայսրուհի Ալեք- սանդրա Ֆեոդորովնայի անուանակոչու- թեան օրը, Ալեքսանդր Նեւսկու տաճա- րում, Վարքի աւագ եկեղեցում և միւս գաւառներում աղօթատներում գոհա- բանական մաղթանքներ կատարուցին, որի ժամանակ Արքեպիսկոպոս Վրայ 21 անգամ խնդանօթ արձակուց: Բա- դաքն առատուանից զարդարուած էր զրօշակներով իսկ երեկոյեան լուսավա- ռութիւն կար:

«Եւալկա» ի մէջ սպուած է հե- տաւոր. Ապրիլի 21-ին, առաւօտեան ժամը 11-ին, Բագու քաղաքում, հայոց տաճարի առաջ գտնուած հրապարակում, հաւաքուել էր մի քանի հարկու հոգուց բաղկացած ամբիւս, աղաղակ էր բաժ- րացնել և պէս ու դէն էր ցրում յեղա- փոխական բովանդակութիւն ունեցող թերթիկներ: Ուստիկանութեան ձեռք առած միջոցներով և զուրս կանչուած կազակների օգնութեամբ, կարգը վերա- կանգնեց: Բուխարայի չեղան 2-րդ բաժնուած են երկու հոգի:

Նորին մեծութիւն պարսից շահն ապրիլի 23-ին, առաւօտեան ժամը 11-ին, հանդիսարանայէս մօտը է գործել առաջ Աստուա Նորին մեծու- թիւն Աստուայից ուղեւորելով հա- չիքարով կայարանը, այնտեղից ապրիլի 25-ին, առաւօտեան ժամը 7-ին, երկա- թովու արտակարգ գնացքով մեկելու է Բագու, իսկ Բագուից կը մեկնի ապ- րիլի 25-ին դէպի Բալաշարի և Պետ- րովսկի երկաթուղով կը շարունակի ճա- նապարհը դէպի արտասահման:

Երկաթուղու կայարանը քաղաքի պա- րտական շատ մօտ է գտնուում, այնպէս որ մի քանի րոպէից հասար քաղաքը չընկալատող պարսկի գլխաւոր դարպաս- ներին մէկնի:

Բուխարան չընկալատուած է ատամ- նաւոր պարսկով, որի երկաթուղիներ 11 վերած 400 ասփէն է, հաստութիւնը 2, իսկ բարձրութիւնը 4 ասփէն: Այդ պարսկի ամբողջովին ցնիւթ է շինուած: Պարսկի շինուել է 830 թ. Բ. Մ. Մեհտի խալիֆի ձեռքով, արաբացոց արեւապետութեան ժամանակ: Ընդուած է չընկալալ թիւրք ցնդերի ասպատակութիւններից պաշա- պանուելու նպատակով: 1220 թ. Ռուս 2-ինգլ խանը բոլորովին աւերում է, իսկ նրա յաջորդ 2-րդատան կըլին վե- րաշինում է, և այդ դրութեամբ ու հա- մարեալ թէ անփոփոխ գոյութիւն ունի մինչև այժմ:

Սակայն Բուխարայի ներկայ. կաւա- վարութիւնը հոգ չէ տանում պարսկի ամբողջական մասին, լաւ հասկանալով որ այժմ ուղեքից պաշտպանուելու կարիք չունի, քանի որ հզոր Ռուսիայի հովա նաւորութեան տակ է գտնուում: Այժմ այդ պարսկացի ոչ մի ռազմական նշանա- կութիւն չունի: Պարսկացի տարէ ցտարի քայքայում և հողը թափում է: Բագուի բնակիչներն անարգել կըրում են հողը և իրենց սեպական շինութիւնների համար գործադրում:

Դարպասից ներս մտնելով քաղաքը՝ սկսեցինք օտքով առաջ ընթանալ և դի- տել. Փօքը ինչ անցնելով նեղ փողոցով և դիտելով անպատահան տները, ինձ

— Ապրիլի 20-ին ձամախում նորից զօ- րեղ երկրաշարժ է եղել:

— 2-ինական Գուանչենի քաղաքի շինացի բնակիչները, «Ս. Պետ. Ժիզն» թերթի տնօրէ, մօտ 1000 ր. են նուի- րել ձամախու արկածեալների օգտին:

— Այսօր, ապրիլի 25-ին, Թիֆլիսի դատարանական պալատում նշանակուած է Բագուի հայոց մարզադատական ընկե- րութեան յարուցած դատի ընտելութիւ- նը: Յիշեալ ընկերութիւնը դատ է բաց արել Բագուի նահանգի ժողովրդական դպրոցների տեսչութեան դէմ նրա հա- մար, որ վերջինս յիշեալ ընկերութեանը պատկանող եռյարկանի շէնքը գրաւել էր, ընդունելով որ այդ շինութիւնը Բա- գուի հայոց ծխական դպրոցին է պատ- կանում: Մարդասիրական ընկերութեան կողմից գործի պաշտպանութիւնը յանձ- նուած է եղել. հաւատ. պ. պ. Բալան- թարանին և 2-մասովին:

— «Եկեղեց» վրաց ամենօրեայ թեր- թի այժմեան հրատարակիչը թերթի հրատարակութեան համար կողմն է փայերի վրայ հիմնած մի ընկերութիւն:

— 2-նայելով որ ուսաց կայսրու- թեան մէջ արգելուած է օտարերկրեայ վիճակաւուղիքի տոմսակների վաճառումը, այնուամենայնիւ այդպիսի տոմսակներ շարունակում են ծախուել Ռուսիայում: Իրպէս զի օտարերկրացի աֆերիստները չըհաղորդեն ուսումնականներին, ֆի- նանսների միջխտութիւնը յայտարա- րում է ի գիտութիւն ընդհանրութեան, որ օտարերկրեայ վիճակաւուղիքի տոմ- սակները, եթէ գտնուին, կոչնչացնուին:

— Գիրակի, ապրիլի 21-ին, կայացաւ Թիֆլիսի հայոց բարեգործական ընկե- րութեան անգամներ՝ ընդհանուր ժողո- վու: Անցած տարուայ հաշիւը և այս տա- րուայ նախահաշիւը հաստատուեց յե- տոյ, ժողովը գրաւուցեց վարչական ան- ձեր ընտրութեամբ: Ընտրուցին՝ վար- չութեան անգամ—Ս. Գուրկանեան, Ռ. Յովհաննիսեան և Մամուկեան. նրանց անձնափոխանորդ—Գ. Մելիք-Գարաբո- ղեան և Զահուսեան. վերադասող յան- ձնաժողովի անգամ—Խաչատրեան, Խա- րապետ և Զախիսեան:

— Թիֆլիսի քաղաքային խորհուրդն ապրիլի 21-ի նիստին քաղաքային վար- չութեան շորորդ անգամի պաշտօնի համար ընտրեց բժիշկ Գ. Ստեփանեանին 28 ձայնով և Գրէմ 15-ի և՛ որոշեց

Թուաց, թէ ես այդ քաղաքը վաղուց տեսած եմ, որովհետեւ Թուրքաստանի և Բուխարայի բոլոր քաղաքները միանման են իրենց շէնքերով, ճարտարապետու- թեամբ և նոյն իսկ փողոցների ձևով:

2-նայած, որ Թուրքաստանում բազմա- թիւ ցեղեր և բնակիչներ կան, բայց այդ բոլոր տարալուծութիւնն և դար- ձիւ մի ժողովուրդ միատեսակ սովորու- թեան ներքով կըրնայ, աշխարհահայեց- ըով, Նիստ ու կացով, հագուստով:

Նոյն իսկ Բուխարայի հրէաները և հնդկացիք իրենց հագուստի տարազով և սովորութիւններով թիւններով շատ նման են տեղական միւս բնակիչներին:

Թող ընթերցողն ինկատի ունենայ, որ նկարագրելով Բուխարան իւր հաս- րակական կենտրոն ամեն կողմերով մենք գրանով ոչ միայն Բուխարայի մասին ենք գաղափար կազմում, այլ և Թուր- քաստանի բոլոր քաղաքների մասին:

Քաղաքի փողոցները նեղ են և ոլորա- պտոյտ. ինձ թուաց թէ լարիւրիթոսի մէջ եմ ընկել. գնում եմ, գնում և ան- ծայր փողոցների վերջը չեն գտնում, այնքան երկար են: Փողոցները միօրինակ և միատեսակ են: Ընդիմութիւնները մի յար- կանի և երկարական են, բայց սովորաբար փողոցի վրայ առանց յուսմանտներ: Տեւե- րը շինած են միապալապիսից և աղիւսից, որով և աշխարհ տեղեկանում է քաղաքը: Բուխարան մի մեծ գիւղի տպաւորու- թիւն է գործում: Քաղաքին շատից բնից չնորք են տալիս բազմաթիւ մէջուղները, բազարը, որը ռեզիդանտն է կոչուում, և էմիրի պարսպապատ դղեակը: Համա-

տաշարել իւր ընտրութիւնը Թիֆլիսի պ. նահանգապետին ի հաստատութիւն Բագուքային խորհուրդը չի համաձայն- րւ. Գ. Ստեփանեանի կանդիատները ևս առաջարկել նրա անուան հետ հաստատութիւն:

— Մեշկը քաղաքում բացուած է Պարս- կաստանի ուսաց զեղջող-փոխատու բան- կի բաժանունը, նպատակու համա- ուսական ապրանքների վաճառմանը Պարսկաստանում:

— Մայրաքաղաքի Թերթերի ասելով այս օրերս Պետերբուրգ են հասնել ֆրանսացի երկու խոշոր գրամատէր- որոնք սինդիկատ են կազմել գնելու հա- մար Գովկանում երկու միլիոնաւոր պար- սիկների պատկանող նաւթահանքեր:

— Առաջիկայ ապրիլի 29-ից Պետեր- բուրգի «Փարս» թատրոնի խումբը սկը- սելու է ներկայացումներ տալ Թիֆլիսի արտիստիքական թատրոնում: Խաղա- րան թեթիւ կոմեդիաներ, ֆարս: Այ- խումբն իւր ներկայացումների համա- յորինել է «Գեր-թատրոն» անուան, որո- ուղում է ասել, որ իւր տեսակու- միակն է ամբողջ Ռուսիայում, ինչպէ- ր յայտարարում է այդ մասին:

ՄԵՋ ԳԻՐՈՒՄ ԵՆ

ՄՈՍԿՈՒՄՈՒՄ — Ամենատեղեկ աղ- րիւրից կարող ենք հաղորդել, որ ս. Պե- տերբուրգի հայոց եկեղեցական խորհուր- ղը որոշել է նպատակ տեղումս բացուել լիք եկեղեց-ծխական դպրոցին, տալու տարեկան 3,000-ական բուրձի: Նոյն խորհուրդը որոշել է տալ նոյնպէ- 3,000-ական բուրձի Պարսկաստանում: Բացուելիք դպրոցների համար, որոն- օգտին տեղիս հայ վաճառականների մ մասն ևս մեծ թէ փոքր գումարներ լ աւելի, իսկ արկիւնները Բախանեալ վարկաւ է Գուրկանեան Տիրուհի նուիրել են ամեն մինը 4 հազար բուրձի:

ՉՄՄԱՅՈՒՄ — Սոյն գտնական տուն- րի առթիւ, որովհետեւ պէտք էր աղքատ- ներին շոր և ուրիշ տեսակ օգնութիւն- ներ տալ, քաղաքիս գործակալ բարձր. Տաճատ տալ քաղաքի կարգադրել էլ շահուց ցուցակագրել երկաթաբեկ յետոյ ձեռնարում մնացած հայ ընտանիքների Ցուցակագրութիւնից երեսը, որ երկրա- շարժից յետոյ ձամախում մնացել են ընդամենը 182 ընտանիք, որոնցից 7-

խմիչներ: Բուխարայի բարեպաշտ ժա- րովուրդը՝ թէ և արտաբուստ իրեն շա- րիւթի խիստ հետեւող է ցոյց տալիս, բայց ծածուկ մեծ ուրախութեամբ խախ- տում է շարիւթի պատմութիւնները: Ուղեից ընկելիցների գործածութիւնն արագութեամբ մոտք է գործում Բա- խարայում և ամբողջ Թաւրիզաստանում: Բուխարայում տիրող կառավարութիւնից խախտ արգելում է ոգելից ընկելիցների գործածութիւնը. բայց այդ արգելքը սիմիայն առերևութեան է: Այսօր Բու- խարայում էմիրի ամենամօտ բարձրաս- տիճան մարդկանցից սկսած մինչև հա- սարակ քաղաքացիներ խմում են: Խմում են նոյն իսկ երկխաները և կանայք: Խմիչքը բերում են Նոր-Բուխարայից ձիով, էշով և այլն:

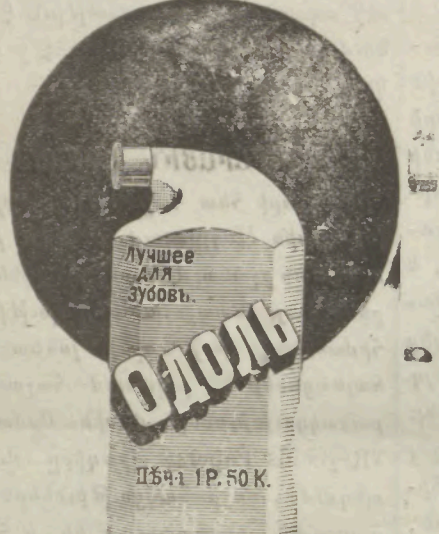
Բացի Բուխարայից, ուղեից ըմ- պելիցների գործածութիւնը Թուր- քաստանի բոլոր քաղաքներում ա- զատ և աշխարհ է կատարում: Սամարղանդում, Չարջուում, Տաշքենդում, Կովկանում, Մարգելանում, Անդիշանում և այլ քաղաքներում բազմաթիւ գարեջրա- տներ և գինետներ կան, որոնց յաճա- խորդները շատ քիչ բացառութեամբ սար- թերն են: Այդ գարեջրասանքում և գի- նետներում, որոնց պահողները սովորա- բար թեթիւ վարքի տէր կանայք են լի- նում, տեղական հին մօտայման բնա- կիչները վատում են իրենց ունեցած շունեցածը: Վերն յիշուած քաղաք- ներում սովորական է տեսնել արքած սարթերի, որոնք կառքերով պոյտ են գործում փողոցներում և գորգաւարով

(Կարգաւարտ)

Ս. Երանդիւնեան

զովում հարցապնդումն եղաւ, թէ Ենգլիսն բանակցում է արդեօք Ռուսիայի հետ Թիֆլիսի գրաւելու մասին. Գրան-բորը բացասական պատասխան տուեց: — 2ին-թիւ ֆուլից Գեկինում տեղեկութիւն է ստացուած, որ ինչեւ զաւառում ապստամբութիւնը ստատկանում է և տարածում: Մի քանի քահանաներ անյայտացել են:

Խմբագիր հրատարակիչ՝ ՍՊԵՏԵՐՈՐ ՍՊԵՏԵՐՈՐԵՆՆԵՐ
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

лучшее для мытья
ОДОЛЬ
1541 IP. 50 K.

ՕՂՈԼ. — ամենալավ դեղն ատամների համար: ՕՂՈԼ. — թարմացնում է բերանը համար: ՕՂՈԼ. — ամբողջում է լիւրբը: ՕՂՈԼ. — իսկականը գտնուած է մեր պատենան ունեցող սրահակների մէջ.
1/2 սրտակը, որ բաւական է մի քանի ամիս, արժէ — 1 ր. 50 ֆ.: (M.) № 54252 1—1

ՀՐԱՒԵՐ
Ապրիլի 28-ին, կիրակի, ժամը 2-ին, ս. պատարագից յետոյ լինելու է երէց-փոխանական նոր ընտրութիւն ս. Միքայի եկեղեցւումն Հալաբարի: Ուստի արանով հրաւիրում են վերոյիշեալ եկեղեցւոյ բարեպաշտ ժախանները որոշած ընտրութեանը մասնակցելու: Գործակալ Թիֆլիսի երկրորդ մասի Գրիգորի քահ. Երզնկան (920)

лучшее косметическое средство для лица
Источники красоты
Кремь КАЗИМИ
Метаморфоза
противъ ВЕСНУШЕК.
Единств. доказательство подлинности — подделка.
Весь этот подделка — подделка.
Продается во всех аптеках, аптеках и парфюм магазинах.
Лавки, склады в Торг. Домъ И. В. СЕГАЛЬ в Вильне и Одессе.
Въ виду появившихся подделокъ «Метаморфозы» Изобретатель Cazi mi представилъ дополнительный новый рисунокъ для плакатовъ.
«ИСТОЧНИКЪ КРАСОТЫ»
«МЕТАМОРФОЗА»
утвержд. Департ. 3А № 4683
Торг. и Мануфак.
который будетъ отпущиваемъ въ иллюстрир. журнал. и плакатахъ.
(M.) № 24168 3—2

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ
Ուրբաթ, ապրիլի 26 րն 1902 թ. Նշանակուած է անդամների
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ
կանգնատաներին քուէարկելու ժողովքանի անդամութեան համար, նման պէս և ընելու ու հաստատելու 1902 թ (917) նախահաշիւը: 3—2

Հոյս տեսաւ
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆՀ. ԺՈՂՈՐԵՆՆԵՐ
1) Աղբատի Հալը . . . 25 կոպ.
2) Գիւղի Այրին . . . 15 ր.
Հարկերով գնողներին 25% զիջումն ինչ զինամ գէպըում մայր: Դիմել Թ. ֆ. իս» հեղինակին և հոյ գրադաճաններին:

ԴՆՈՒՄ ԵՄ
ՊՈՍՏԱՅԻՆ ՄԱԿԵՐ
(բանեցրած) Պարսկաստանի և Տանկաստանի:
Դիմել՝ Баку, Мирза-Авакову, Михайловская, 8. կամ Bacou, Mirza Awakoff, rue Mikailow- (907) skafa, 8. 10—6

Հոյս տեսաւ
ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՄԱԿԻՍՅԱՆԻ
«ՀԱՅ ԳԵՂՋՈՒԿԻ ԱԼԲՈՍԸ»
Բ. ՄԱՍ
Դիմել է 40 կոպ.
Հուսով ապագորութեան կրթանմանի «Հօրոտ Մօրոտի» երկրորդ գիրքը 5—5

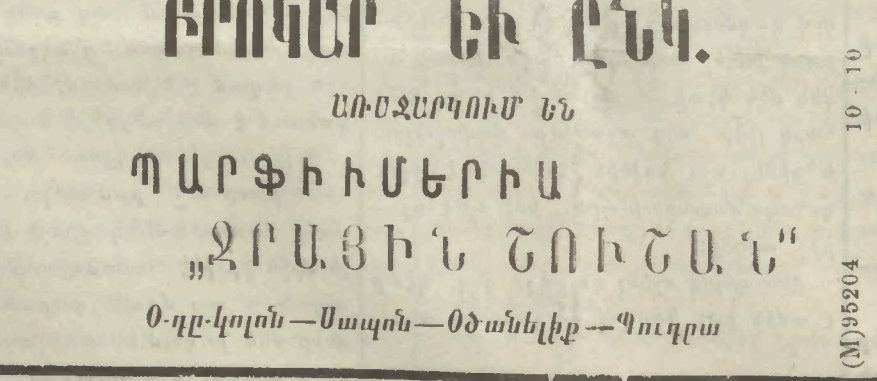
ՊՐՈՐԻՆ՝ Մ. Վ. ԼԵԲԵԴԵԻՆ
Մի քանի օրում բոլորովին ոչնչացնում է հոգած մազերիցը և խաւերն արմատով հանդերձ: Չէտք է պահանջիլ միայն կառավարութիւնից հաստատուած րնդ № 22473 Հաիկեան ունեցող գեղը: Վաճառում է Թիֆլիսում—դեղատար-նային ապրանքների առևտրի կովկասյան ընկ. և Բազուի ու Բաթումի քաժան-մունքներում.
(896) 25—4

лучший ЦВЕТЧНЫЙ О-ДЕ-КОЛОНЬ
№ 4711
РЕЙНСКИЕ БУКЕТЫ
ПРЕВОСХОДНЫЕ ПРОДОЛЖИТЕЛЬНЫЕ И ДЕШЕВЫЕ ДУХИ ДЛЯ ПЛАТКОВЪ ВСѢХЪ ЦВѢТЧНЫХЪ И МОДНЫХЪ ЗАРАХОВЪ
(M) № 128415/26 12—7

ԹԻՖԼԻՍԻ ԲԱՆԱԲԱՅԻՆ ՎԱՐԿԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՋՈՒԹԻՒՆԸ
սրանով պատել ունի յայտարարելու ի գիտութիւն պարտաւոր ի-րաւաւոր անդամների, որ սոյն ապրիլի 7-ին կայացած ընդհանուր ժողովների ՅԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ, որը նշանակուած է սոյն ապ-րիլի 28-ին՝ չընկած հարցերը վճռելու և պաշտօնավար անձեր ընտրելու համար, — կը կայանայ Թիֆլիսի ժողովարանի դահլիճում, (923) առաւօտեան ժամը 11-ին: 1—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ԲԱՆԱԲԱՅԻՆ ՎԱՐՋՈՒԹԻՒՆԸ
ժանուցանում է ի գիտութիւն ընդհանրութեան, որ այս ապրիլի 27-ին, օրուայ ժամը 12 ին, վարչութեան մէջ տեղի կունենայ **ԸՆԴՈՒՐԴ** կապալով տալու, տարուայ ընթացքում 20,000 պուլ-կերութիւնի մատակարարութիւնը՝ քաղաքը յուսաւորելու համար: Պայմանները կարելի է տեղեկանալ վարչութեան բաժանմունքում գործի օրերին առաւօտեան ժամը 9-ից մինչև օրուայ ժամը 3-ը: (921) 3—1

ԲՐՈՎԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.
ԱՌՇԱՐԿՈՒՄ ԵՆ
ՊԱՐՖԻՒՍԵՐԻԱ
«ՀԱՅ ԳԵՂՋՈՒԿԻ ԱԼԲՈՍԸ»
Օ-ը-կոլոն—Սապոն—Օժանկիք—Պուզրա
(M) 95204 10—10

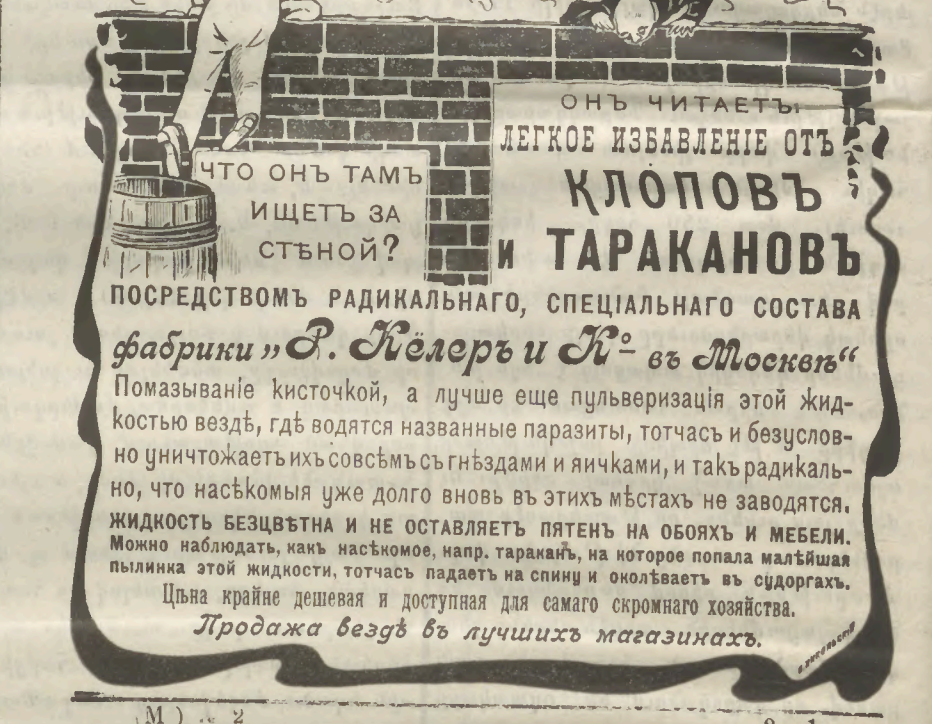

ШАМПАНСКОЕ
КРИСТАЛЬ
СЕКТО-ДЕМИ-СЕКТО
ТЕОФИЛЬ РЕДЕРЕР
РЕЙМСЬ
ФИРМА СУЦСЫ 1864 г.
50—30

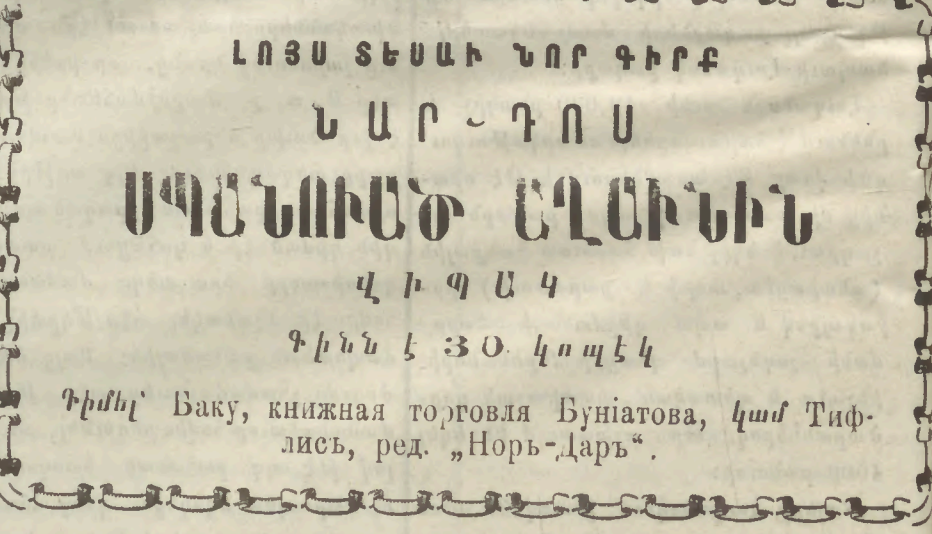
№ 4711
РЕЙНСКАЯ
ФИАЛКА
ДЛИТЕЛЬНЫЙ СЛѢЖИЙ ЗАПАХЪ ФИАЛКИ. НИКАКИЯ ИНЫЯ ФИАЛКОВЫЯ ПРОИЗВЕДЕНИЯ НЕ МОГУТЪ СРАВНЯТЬСЯ СЪ ЭТИМЪ ЗАПАХОМЪ.
ФЕРД. МЮЛЬЕНСЪ
КЕЛЬНЪ-РИГА.
ПОСТАВЩИКЪ ДВОРА ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.
(M) № 128437/46 9—9

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՌԵՏԻՏԵԱԿԱՆ ՆԱԹ՝ ԴԻԻՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒ ԹԵԱՆ ՎԱՐՋՈՒԹԻՒՆԸ պ. պ. փայտաշէրքին հրաւիրում է
ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ,
որը լինելու է կիրակի, ապրիլի 28-ին, երեկոյան ժամը 6-ին վարչութեան շէնքի մէջ, Երևանեան հրապարակ, տուն Խարսկեանի:
Պարագմունքի առարկաներն են.
1) Բնիկ և հաստատու անցած 1901 թ. հաշիւը և բալանսը
2) Ծախքերի նախահաշիւը և այս տարուայ գործունէութեան ծրագիրը:
3) Ընտրել վերատուգող յանձնաժողովի անդամները:
4) Ներկայ ընկերութիւնից վերակազմուելիք Թիֆլիսի ակ-ցիոներական առևտրական նախարարին անդամութեան ընկերութեան կանոնադրութեան ծրագիրը:
Ընդ սմին վարչութիւնը յիշեցնում է՝ 1) որ հաւատարմաթղթ-թերթ պէտք է ներկայացնել վարչութեանը ոչ ուշ քան ժողովի կէտի, 2) որ նախնական անդորրագրերը մի տիրոջից միւսին յանձնուիլը պիտի կատարուի ըստ ամենայնի ընկերական պայմա-նագրի 8-րդ կէտին համաձայն:
Ապրիլի 23-ից սկսած ապուած հաշիւն ու բալանսը, նմանա պէս և ընկերութեան կանոնադրութեան ծրագիրը կը տրուեն պ. պ. փայտաշէրքին վարչութեան գրասենեակում առ. ժամը 10 ից մին-չև օրուայ ժամը 3-ը:
(914) 3—3

ОНЪ ЧИТАЕТЪ
ЛЕГКОЕ ИЗБАВЛЕНИЕ ОТЪ
КЛОПОВЪ
И ТАРАКАНОВЪ
ЧТО ОНЪ ТАМЪ
ИЩЕТЪ ЗА
СЪННОЙ?
ПОСРЕДСТВОМЪ РАДИКАЛЬНАГО, СПЕЦІАЛЬНАГО СОСТАВА
фабрики «Р. Келеръ и К°» въ Москвѣ
Помазывание кисточкой, а лучше еще пульверизация этой жид-костью вездѣ, гдѣ водятся названные паразиты, тотчасъ и безуслов-но уничтожаетъ ихъ совсѣмъ съ гнѣздами и яичками, и такъ радикаль-но, что насккомыя уже долго вновь въ этихъ мѣстахъ не заводятся. ЖИДКОСТЬ БЕЗЦВѢТНА И НЕ ОСТАВЛЯЕТЪ ПЯТЕНЪ НА ОБОЯХЪ И МЕБЕЛИ. Можно наблюдать, какъ насекомое, напр. тараканъ, на которое попала малѣйшая пылинка этой жидкости, тотчасъ падаетъ на спину и околѣваетъ въ судорогахъ. Цѣна крайне дешевая и доступная для самаго скромнаго хозяйства.
Продажа безгбъ въ лучшихъ магазинахъ.
(M) 2 2—1

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅՍ ԿԵՏԵՍԻՆԻ
Գրաքննական ատենակից արդէն թոյլատրուած,
«ՍՈՒՍԿ ՀԵՅԵՍԵՆԻ»
Գրգային իրականոր երգարանի առաջին հատորը՝ հինգերորդ տը-պագորութեամբ, բարեփոխած և ճշտացրած թէ՛ հին, գործածական և թէ՛ նոր երգերով և բանաստեղծութիւններով: Իւրաքանչիւր օրի-նակի բաժանորդագրին է մի րուրի կանխիկ վճարելի: «Սոխակի» երեսը գորդարուած կրկին մի գեղեցիկ նկարով:
Ցանկացողները, յայտնելով իրենց ճիշտ հասցէն, զիմում են Բազու, «Սոխակի» հրատարակչին սոյն հասցէով. Протоіероу Гри-горію Григоріанъ, Баку.
(918) 3—1

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ ՆՈՐ ԳԻՐԳ
ՆԱՐ-ԴՈՍ
ՍՊԱՆՈՒՆԾ ԸՂԱՐՆԻՆ
Վ Ի Պ Ա Վ
Դիմել է 30 կոպէկ
Դիմել՝ Баку, книжная торговля Буніатова, կամ Ти-ф-лисе, ред. «Норъ-Даръ».

ԲԱԳՈՒԻ ՀԱՅՈՑ ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԱՅ ԽԱՏԱՆԷԻ ՏՈՒՆԸ իւր պահեստում ծախու ունի հետեւեալ իրեզն-ները և առարկաները.
1) Ձանազան տեսակ զգեստներ և սպիտակեղէններ, 2) Տեղա-չոր, 3) Ուռկաններ, 4) Չնոդաններ, 5) Թղթի տոպրակներ, 6) Ա-մեն տեսակ կարտոնի արկղիկներ, 7) Բռնոցներ (ручки для пакетовъ)
8) Պակիւր—գործարանների և շոգինաւերի համար:
Նոյն տեղն ընդունում են և պատուէրներ. պատուէրները կա-տարում են արագ, ամենայն ճշտութեամբ և շատ չափաւոր գնե-րով: Ընդունում են նաև կազմարարական պատուէրներ:
Հասցէն՝ Баку, Верхне-пріотская ул. д. Шредера, близъ пожар-ной команды. Телефонъ № 713
(0) 5—5